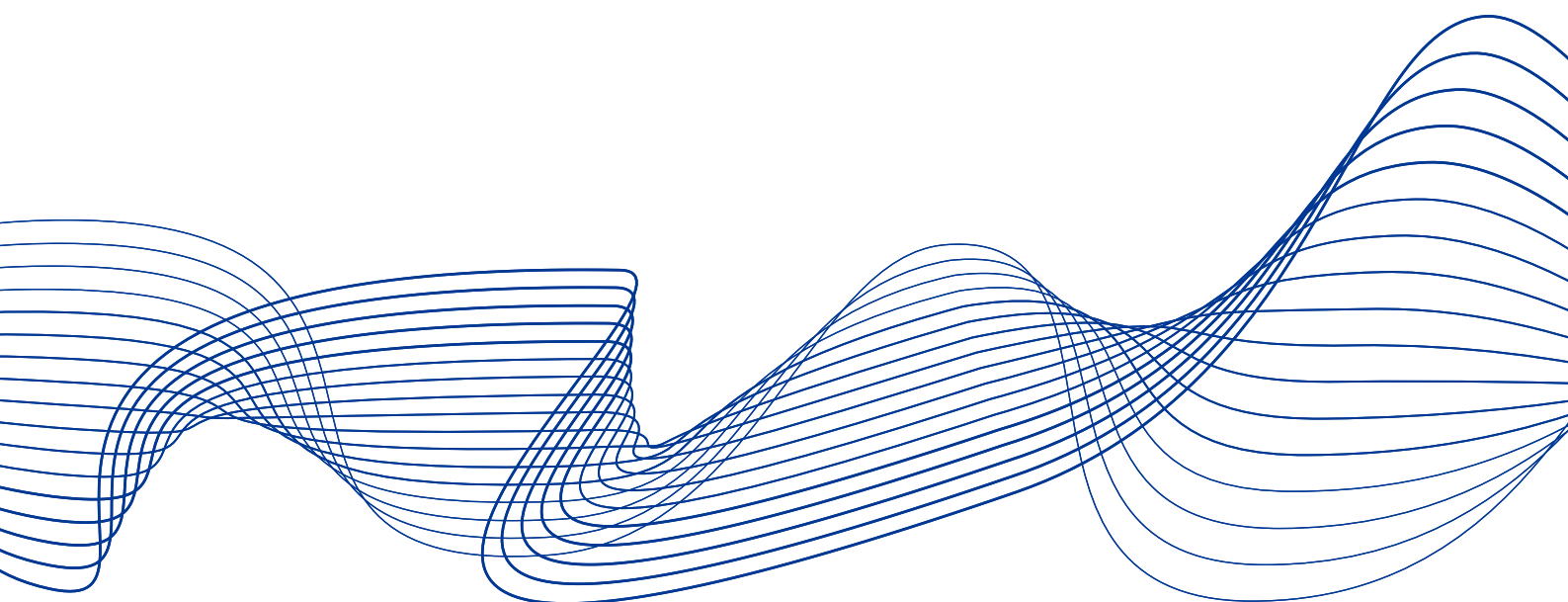

Výroční zpráva

2019

ESRB

Evropská rada pro systémová rizika

Evropský systém finančního dohledu

Obsah

Předmluva	2
Souhrn	4
Tiráž	7

Předmluva

*Christine Lagardeová, předsedkyně
Evropské rady pro systémová rizika*

Tato devátá výroční zpráva ESRB se zabývá obdobím od 1. dubna 2019 do 31. března 2020. Uvedené období sice zahrnuje samotný počátek pandemie koronaviru (COVID-19), ale ekonomické a finanční následky této krize se dále rychle vyvíjely i v následujících měsících. Z uvedeného důvodu letošní výroční zpráva výjimečně obsahuje hodnocení rizik provedené ESRB až do června 2020, které odráží nová systémová rizika, jež tento mimořádný makroekonomický šok evropskému hospodářství přinesl.

V důsledku onemocnění COVID-19 a souvisejících restriktivních opatření došlo k poklesu ekonomické aktivity, který nemá v době míru obdoby, a vyvolal tak výjimečnou makroekonomickou nejistotu a opatrné chování. Vlády, centrální banky a orgány dohledu přijaly rozhodná a energická opatření s cílem zvýšit soukromé příjmy, zachovat podpůrné podmínky financování a posílit důvěru občanů i podniků, čímž úspěšně předešly ještě vážnějším makroekonomickým scénářům. Ačkoliv byl finanční systém na počátku této krize odolnější než v roce 2008 v předvečer celosvětové finanční krize, hloubka útlumu, kterému EU nyní čelí, nevyhnutelně umocnila rizika pro finanční stabilitu napříč různými odvětvími i trhy.

Proto ESRB postupně přezkoumala a aktualizovala své hodnocení systémových rizik tak, aby zohledňovalo také nová rizika způsobená onemocněním COVID-19. Byla zjištěna čtyři nová rizika: i) všeobecně rozšířená selhání v soukromém sektoru v důsledku hluboké celosvětové recese, ii) náročné makroekonomické prostředí pro banky, pojistitele a penzijní systémy, iii) opětovný vznik rizika financování státních dluhopisů a iv) nestabilita a ohniska nelikvidnosti na finančních trzích. Hodnocení rizik zpracované ESRB také zahrnuje hrozby, které pramení z celosystémových kybernetických bezpečnostních incidentů, z narušení životně důležité finanční infrastruktury, ze změny klimatu a z přechodných rizik, přičemž všechny uvedené hrozby mají pro dlouhodobější finanční stabilitu i nadále kritickou závažnost.

V reakci na tuto měnící se strukturu rizik přešla ESRB v dubnu a květnu 2020 do „krizového režimu“ a zvýšila četnost svých zasedání k makrobezpečnostní politice. V uvedeném období přijala řadu opatření, jež se týkala i) důsledků pro finanční systém, které vyplývají z programů úvěrových záruk a jiných fiskálních opatření zaměřených na ochranu reálné ekonomiky, ii) nedostatku likvidity na trhu a jeho důsledků pro správce aktiv a pojistitele, iii) dopadu procyklických snížení ratingu dluhopisů na trhy a subjekty napříč finančním systémem, iv) celosystémových omezení výplat dividend, zpětného odkupu akcií a jiných výplat a v) rizik likvidity, jež vyplývají z výzev k doplnění prostředků na účtu. Uvedená opatření jsou popsána v tiskových zprávách vydaných Generální radou ESRB.¹

¹ Viz tiskové zprávy ze dne **9. dubna**, **14. května** a **8. června** a sekce **Policy measures in response to the COVID-19 pandemic**.

Před nástupem pandemie přijala ESRB v roce 2019 několik opatření s cílem pomoci řešit systémová rizika, která přináší trhy nemovitostí. Zejména vydala pro 11 ze svých členských zemí pět varování a šest doporučení k oblastem v sektoru rezidenčních nemovitostí zranitelným ve střednědobém horizontu a pozměnila dřívější doporučení k překlenutí datových mezer v oblasti nemovitostí. S cílem zlepšit makrobezpečnostní rámec i mimo bankovní sektor poskytla ESRB podklady Evropskému orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění k jeho probíhajícímu přezkumu obezřetnostního rámce pro sektor pojišťovnictví a zveřejnila zprávu, která se zabývala způsoby zmírnění procykličnosti marží a srážek na derivátových trzích a u transakcí na financování cenných papírů.

ESRB také nadále působila jako fórum pro výměnu znalostí a osvědčených postupů – uspořádala několik akcí zaměřených na podporu diskuse o makrobezpečnostní politice. V září 2019 se konala čtvrtá výroční konference ESRB; účastníci si zde porovnali zkušenosti s makrobezpečnostní politikou, diskutovali o úloze nebankovních finančních institucí ve finančním systému i širší ekonomice, debatovali o otázce kybernetické bezpečnosti a jejich potenciálních důsledcích pro systémové riziko a zabývali se tím, zda byly dokončeny regulatorní reformy finančního systému.

V neposlední řadě tato zpráva popisuje různé změny nařízení o zřízení ESRB², které nabyly účinku v roce 2019, včetně změn správy a řízení ESRB a zlepšení jejího rámce odpovědnosti.

V období, kterým se zabývá tato zpráva, opustila své funkce řada drahých a vážených kolegů a já bych jim všem ráda poděkovala za jejich cenný přínos. Obzvláště ráda bych poděkovala svému předchůdci, bývalému prezidentu ECB Mariu Draghimu, který předsedal ESRB osm let, až do konce října 2019. Bylo to náročné období, během nějž bylo nutné řešit následky celosvětové finanční krize i krize státních dluhopisů v EU.

Také bych chtěla za významný přínos k činnosti ESRB vřele poděkovat Marku Carneymu, bývalému guvernérovi Bank of England, jehož funkční období prvního místopředsedy ESRB skončilo vystoupením Spojeného království z Evropské unie, Isabel Schnabelové, bývalé člence generální rady a místopředsedkyni poradního vědeckého výboru (dále též „ASC“), a Philipu Lanovi, bývalému guvernérovi Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland.

Dále bych chtěla srdečně přivítat Stefana Ingvese, guvernéra Sveriges riksbank, jakožto nového prvního místopředsedu ESRB, Pabla Hernández de Cosa, guvernéra Banco de España, jakožto předsedu poradního technického výboru (dále též „ATC“), profesorku Claudii Buchovou jakožto místopředsedkyni ATC, profesora Richarda Portese jakožto předsedu ASC a profesorku Lorianu Pelizzonovou a profesora Javiera Suáreze jakožto místopředsedy ASC.

V neposlední řadě bych chtěla vyjádřit svůj velký zármutek nad skonem profesora Alberta Giovanniniho, který byl členem ASC.

Christine Lagarde
předsedkyně ESRB

² Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1092/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika (Úř. věst. L 331, 15.12.2010, s. 1).

Souhrn

Období, kterým se tato zpráva zabývá, tedy od začátku dubna 2019 do konce března 2020, zahrnovalo nástup pandemie koronaviru (COVID-19) v prvním čtvrtletí roku 2020. Pandemie způsobila nesmírný ekonomický šok, který postihl ekonomiku a finanční stabilitu ve světě i v EU.

Po nástupu pandemie COVID-19 orgány EU, národní vlády, centrální banky, orgány dohledu a orgány příslušné k řešení krize přijaly opatření na podporu ekonomiky, která dosud neměla obdoby. Generální rada ESRB označila a přijala opatření v pěti prioritních oblastech: důsledky pro finanční systém, které vyplývají z programů záruk a jiných fiskálních opatření na ochranu reálné ekonomiky, nedostatek likvidity na trhu a jeho důsledky pro správce aktiv a pojistitele, dopad procyklických snížení ratingu dluhopisů na trhy a subjekty napříč finančním systémem, celosystémová omezení výplat dividend, zpětného odkupu akcií a jiných výplat a rizika likvidity, jež vyplývají z výzev k doplnění prostředků na účtu.³ Jelikož tato opatření byla přijata v květnu 2020, tedy mimo období, kterým se zabývá tato zpráva, budou popsána ve výroční zprávě za rok 2020.

S cílem zohlednit poslední vývoj přezkoumala ESRB v červnu 2020 své hodnocení systémových rizik. Riziko rozšířeného výskytu selhání v reálné ekonomice označila za závažné systémové riziko pro finanční stabilitu v EU (riziko 1), riziko pramenící ze složitého makroekonomického prostředí pro banky, pojistitele a penzijní systémy za zvýšené riziko pro finanční stabilitu (riziko 2), riziko v důsledku opětovného vzniku rizika financování státních dluhopisů a obav ohledně udržitelnosti dluhu za zvýšené (riziko 3) a riziko způsobené nestabilitou a ohnisky nelikvidnosti na finančních trzích za zvýšené (riziko 4). Dále ESRB za zvýšená označila operační rizika, která by mohla například pramenit z celosystémového kybernetického bezpečnostního incidentu (riziko 5), zatímco u systémových rizik spojených s narušeními životně důležitých finančních infrastruktur vlivem financí (riziko 6) a u rizik spojených se změnou klimatu (riziko 7) rozhodla, že je třeba je sledovat.

Před začátkem pandemie COVID-19 vydala ESRB pět varování a šest doporučení k oblastem v sektoru rezidenčních nemovitostí zranitelným ve střednědobém horizontu; uvedená varování a doporučení byla určena příslušným ministrům v jedenácti z jejích členských zemí. Kromě toho pozměnila dřívější doporučení k překlenutí datových mezer v oblasti nemovitostí.

ESRB nadále přispívala ke koordinaci makrobezpečnostní politiky v Unii. Vzhledem k nutnosti zintenzivnit spolupráci mezi orgány hostitelských a domovských členských států v situacích, kdy jsou pobočky považovány za významné pro finanční stabilitu země, ve které působí, vydala ESRB doporučení na podporu výměny údajů o pobočkách. ESRB také poskytla Radě, Evropské komisi a Finsku stanovisko, ve kterém konstatovala, že prodloužení přísnějšího finského vnitrostátního opatření považuje za nutné k účinnému řešení systémových rizik a hrozeb, jež plynou z finského trhu s bydlením. ESRB také uplatnila svůj reciproční rámec a doporučila reciprocitu u vnitrostátních opatření k zajištění flexibility pro expozice vůči rezidenčním nemovitostem v Belgii, Estonsku a Nizozemsku. Obecněji ESRB nadále monitorovala makrobezpečnostní opatření přijatá v Unii

³ Viz [Policy measures in response to the COVID-19 pandemic](#).

a usnadňovala výměnu názorů na tato opatření mezi svými členy. Tato opatření jsou podrobněji popsána v přezkumu makrobezpečnostní politiky v EU provedeném ESRB.⁴

ESRB také přispěla k zajištění odolnosti bankovního sektoru. V rámci toho zvažila makrobezpečnostní důsledky finančních nástrojů oceňovaných v reálné hodnotě a pro účetní účely zařazených mezi nástroje úrovně 2 nebo úrovně 3 a podílela se na celounijním zátěžovém testu provedeném Evropským orgánem pro bankovníctví (dále též „EBA“). Pokud jde o aktiva úrovně 2 a úrovně 3, uvedla ESRB svá zjištění ve zprávě, která označila tři hlavní oblasti, kde tyto nástroje mohou ovlivnit finanční stabilitu. Jedná se o i) nepřesné oceňování finančních nástrojů, ii) možnou volatilitu a nelikvidnost v zátěžových obdobích a iii) neadekvátní promítnutí výchozích rizik do obezřetnostního rámce. Pokud jde o zátěžové testy, poskytla ESRB orgánu EBA v lednu 2020 nepříznivý makrofinanční scénář. Vzhledem k tomu, kdy jej poskytla, vycházel nepříznivý scénář zátěžového testu z hlavních rizik pro finanční stabilitu označených ESRB před nástupem pandemie COVID-19. Jelikož se během února a března 2020 začal koronavirus šířit napříč Evropou, odložil EBA zátěžový test na rok 2021.

ESRB nadále pracovala na zlepšování sady makrobezpečnostních nástrojů mimo bankovníctví. Zejména posoudila možnosti politiky za účelem zmírnění procykličnosti marží a srážek na derivátových trzích a u transakcí na financování cennými papíry, způsoby posílení ozdravných postupů a řešení krize ústředních protistran, způsoby zlepšení makrobezpečnostních aspektů pravidel směrnice Solventnost II pro pojistitele a způsoby zdokonalení směrnice o správcích alternativních investičních fondů⁵. Ve zprávě zveřejněné v lednu 2020 uvedla ESRB možnosti politiky za účelem zmírnění procykličnosti marží a srážek na derivátových trzích a u transakcí na financování cennými papíry. Pokud jde o ústřední protistrany, poskytla ESRB součinnost Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy (dále též „ESMA“) při přípravě na nové úkoly, které vyplývají ze vstupu revidovaného nařízení o infrastruktuře evropských trhů (dále též „EMIR“) (v rámci programu Refit a EMIR 2.2) v platnost. Po zveřejnění své zprávy v lednu 2019 ESRB také nadále spolupracovala se spolunormotvůrci na materiálech o ozdravných postupech a řešení krize ústředních protistran. Pokud jde o sektor pojišťovnictví, poskytla ESRB odpověď na konzultaci Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (dále též „EIOPA“) k přezkumu směrnice Solventnost II. Zdůraznila nutnost zavést v celé Evropské unii harmonizovaný rámec pro ozdravné postupy a řešení krize a nadále zajišťovat řádné řešení rizik na základě směrnice Solventnost II. Odpověď také zahrnovala návrhy makrobezpečnostních nástrojů uvedené ve zprávě zveřejněné v únoru 2020, které se zabývají kapitálovými, likviditními a meziodvětvovými aspekty. Pokud jde o investiční fondy, zaslala ESRB Evropské komisi dopis, ve kterém upozornila na oblasti, v nichž je zapotřebí zdokonalit směrnici o správcích alternativních investičních fondů.

V rámci odpovědnosti a povinností ESRB podávat zprávy se předseda a později předsedkyně ESRB zúčastnili slyšení před Hospodářským a měnovým výborem Evropského parlamentu (dále též „ECON“). Při těchto slyšeních získali poslanci Evropského parlamentu přímo od předsedy a později předsedkyně informace o důvodech politických iniciativ uplatněných ESRB v průběhu

⁴ Viz *A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2019*, ESRB, duben 2020.

⁵ **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010** (Úř. věst. L 174, 1.7.2011, s. 1).

roku. ESRB také vzala na vědomí změny, které vyplývají z nabytí účinku revidovaného nařízení o ESRB, včetně změn správy a řízení ESRB a zdokonalení jejího rámce odpovědnosti.

ESRB pokračovala v pořádání řady akcí s cílem zapojit zainteresované strany do diskusí o makrobezpečnostní politice. V rámci svého mandátu uspořádala výroční zasedání s Výborem evropských orgánů dohledu nad auditem a se statutárními auditory globálně systémově významných finančních institucí se sídlem v EU. Zasedání, jehož účelem je informovat ESRB o vývoji v sektoru nebo o jakémkoliv zásadním vývoji v globálně systémově významných finančních institucích, se zaměřilo na provádění IFRS 9, oceňování složitých finančních nástrojů, přípravnou práci v souvislosti s IFRS 17, evropské makroekonomické prostředí, boj proti praní peněz a podvodům a klíčové auditorské záležitosti. ESRB také uspořádala svou čtvrtou výroční konferenci. Účastníci konference si vyměnili zkušenosti s makrobezpečnostními politikami a diskutovali o úloze nebankovních finančních institucí v hospodářství a finančním systému, o kybernetické bezpečnosti a jejich potenciálních důsledcích pro systémové riziko a o tom, zda byly dokončeny regulační reformy finančního systému.

Tiráž

© Evropská rada pro systémová rizika, 2020

Poštovní adresa 60640 Frankfurt am Main, Německo
Tel. +49 69 1344 0
Internetové stránky www.esrb.europa.eu

Všechna práva vyhrazena. Reprodukce pro vzdělávací a nekomerční účely je povolena za předpokladu, že je uveden zdroj.

Datum uzávěrky pro data použitá v této zprávě bylo 31. března 2020.

Specifická terminologie viz [glosář ESRB](#) (k dispozici pouze v angličtině).

ISSN 1977-5121 (pdf)
ISBN 978-92-9472-152-5 (pdf)
DOI 10.2849/82235 (pdf)
Katalogové číslo EU DT-AB-20-001-CS-N (pdf)